

Rome: een multiculturele samenleving

Herhaling: geslachtsregels woorden groep 1, 2 en 3

In deel 1 van Minerva heb je de geslachtsregels geleerd van de woorden van groep 1, 2 en 3. Kijk op pag. 19 van je Tekstboek waar ze nogmaals worden gegeven.

GROEP 1

Woorden van groep 1 (*mensa*) zijn meestal **vrouwelijk**.

Woorden die verwijzen naar een mannelijk persoon, bijvoorbeeld *agricola* (boer) vormen een uitzondering op die regel.

GROEP 2

Woorden van groep 2 die eindigen op -us of -(e)r (*servus, vir, puer*) zijn meestal **mannelijk**.

Woorden van groep 2 die eindigen op -um (*donum*) zijn altijd **onzijdig**.

GROEP 3

Voor het vaststellen van het geslacht van woorden van groep 3 gelden de volgende regels:

1. Woorden die verwijzen naar een man of mannelijk dier zijn **mannelijk** (*pater*)
2. Woorden die verwijzen naar een vrouw of vrouwelijk dier zijn **vrouwelijk** (*mater*)
3. Woorden die eindigen op -os, -or of -er zijn meestal **mannelijk** (*mos*)
4. Woorden die eindigen op -o, -s of -x zijn meestal **vrouwelijk** (*opinio*)
5. Woorden die eindigen op -us (genitivus -eris of -oris) of -men (-minis) zijn altijd **onzijdig** (*litus, litoris; munus, muneris; nomen, nominis*)

Herhalingsoefening A (benoem het geslacht)

Hieronder vind je woorden waarvan je de meeste hebt geleerd, maar sommige nog niet kent. Benoem het geslacht (mannelijk, vrouwelijk of onzijdig) en geef de betekenis van het woord. De woorden die je niet kent, zul je in de woordenlijst moeten opzoeken.

1. fama
2. corpus
3. ludus
4. nepos
5. ops
6. castra
7. puer
8. vulnus
9. virgo
10. tyrannus

11. urbs
12. oppidum
13. hostis
14. miles
15. multitudo
16. nox
17. classis
18. exemplum
19. agricola
20. arx

Herhalingsoefening B (congruentie)

Congruer: zet het bijvoeglijk naamwoord tussen haakjes in dezelfde naamval, getal en geslacht als het zelfstandig naamwoord. Vertaal vervolgens het resultaat.

1. reges (iratus) (2x)
2. filiam (fortis)
3. sorore (bonus)
4. regiae (pulcher) (3x)
5. socios (omnis)
6. gladii (regius) (2x)
7. feminas (laetus)
8. puerorum (parvus)
9. parti (optimus)
10. ripis (mirus) (2x)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Cultuur 1: Verschillende volkeren: verschillende godsdiensten

1. Over het algemeen wordt gezegd dat de Romeinen tolerant waren ten opzichte van andere culturen. Geef op grond van de paragraaf *Multicultureel Rome* een argument vóór en een argument tegen deze stelling.
2. Bron 1 is geschreven door de Romeinse dichter Juvenalis (1ste - 2de eeuw n.Chr.). Bestudeer de bron en beantwoord de vragen.
 - a. Uit welk woord in rr. 1-5 blijkt dat de dichter de gebruiken in Egypte vreemd vindt?
 - b. Welke vier gebruiken van de Egyptenaren vindt de dichter belachelijk?
 - c. Uit welke woorden in dit gedicht blijkt dat de dichter het ergerlijk vindt dat de Romeinse godsdienst niet wordt nageleefd in Egypte?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRON 1

- 1 Iedereen weet hoe dwaas Egypte is
in zijn geloof aan vele wonderwezens.
De ene streek aanbidt de krokodil,
de andere vreest de slangenvechter Ibis,
5 en waar het oude honderdpoortige Thebe¹
geruïneerd ligt (...), fonkelt het
van blinkend-gouden heilige apenbeelden.
Ook zijn er hele steden waar de mensen
katten vereren, vissen uit de Nijl,
10 soms honden ook. Geen mens vereert Diana.
En 't is verboden ui of prei te snijden
of af te bijten. Ja, wie deze goden
in zijn tuin heeft, is wel uitverkoren!
Nooit komt een dier met wollen vacht op tafel,
15 nooit wordt een geitenjong geslacht, maar 't eten
van mensenvlees mag wel!

Juvenalis, *Satire XV*, regels 1-12 (vert. M. d'Hane-Scheltema)

¹ bedoeld is het Thebe in Egypte

8. In Bron 3 is de geschiedschrijver Tacitus (1ste eeuw n.Chr.) aan het woord. Ook hij vertelt over de joden. Bestudeer de bron en beantwoord de vragen.

BRON 3

- 1 Ze (*de joden*) beschouwen mensen die beelden van goden maken uit vergankelijk materiaal in menselijke vorm als goddeloos. Hun hoogste en eeuwige god is niet na te maken en is niet vergankelijk. Daarom plaatsen ze geen beelden in hun steden, laat staan in hun

- 5 tempels. Met beelden is het volgens hen niet mogelijk om vorsten te vleien en keizers te eren.

Tacitus, *Historiën* 5,5 (vert. R. van der Veen)

- a. Welke twee bezwaren hebben de joden tegen het afbeelden van hun god?
- b. In je tekstboek staat dat de Romeinen aan het begin van onze jaartelling minder respect hadden voor de joden. Welke redenen daarvoor zou je uit dit fragment kunnen halen?

Woorden 14A: Abraham krijgt een opdracht van God

postquam	nadat	ipse, ipsa, ipsum (ipsius)	zelf, hijzelf
gestus	<i>ppp van gero</i> (gerēre)	porto (portare)	dragen
gero (gerēre)	1. dragen, brengen 2. verrichten, uitvoeren	manus, manus (<i>v</i>)	1. hand 2. groep
tempto (temptare)	1. proberen 2. op de proef stellen	ignis, ignis (<i>m</i>)	vuur
ille, illa, illud (illius)	die/dat, hij/zij/het	pergo (pergēre)	(voort)gaan
iste, ista, istud (istius)	die/dat, hij/zij/het	inquit (<i>staat tussen de aangehaalde woorden</i>)	1. zegt (hij/zij/het) 2. zei (hij/zij/het)
super + <i>acc.</i>	(boven)op, over	provideo (providēre)	1. (+ <i>acc.</i>) voorzien 2. (+ <i>dat.</i>) zorgen voor
monstro (monstrare)	tonen, (aan)wijzen	ergo (<i>bijw.</i>)	dus, dan
stravi	<i>perf. van sterno</i> (sternēre)	fluctus, fluctus	golf
sterno (sternēre)	neerwerpen, uitspreiden	currus, currus	wagen
iuvenis, iuvenis (<i>m</i>)	jongeman	tumultus, tumultus	rumoer, oproer
lignum	(stuk) hout	aditus, aditus	toegang
praecepi	<i>perf. van praecipio</i> (praecipēre)	fructus, fructus	vrucht
praecipio (praecipēre)	voorschrijven, bevelen	domus, domus (<i>v</i>)	huis
dies, diei (<i>m/v</i>)	dag	facies, faciei	1. gedaante, uiterlijk 2. gezicht
oculus	oog	fides, fidei	1. trouw 2. vertrouwen
procul (<i>bijw.</i>)	ver, op (een) afstand	spes, spei	hoop, verwachting
ex(s)pecto (ex(s)pectare)	(af)wachten, verwachten	res, rei	zaak, ding
hic (<i>bijw.</i>)	hier		
illuc (<i>bijw.</i>)	daarheen		
propero (properare)	zich haasten		

WOORDEN VAN DE VIERDE GROEP DIE JE AL KENT:

spiritus, spiritus	1. adem
	2. geest
vultus, vultus	gezicht

OPDRACHT WOORDEN 1

- 1. Van de Latijnse perfectumvorm *stravi* is het Nederlandse woord ‘straat’ afgeleid. Leg het verband uit tussen beide woorden.
- 2. In Italië bestaat de voetbalclub *Juventus*, die zijn naam ontleent aan een van de woorden van 14A. De bijnaam van deze club is ‘de Oude Dame’. Leg uit dat dit een merkwaardige bijnaam is.
- 3. Soms gaan mensen naar de ‘manicure’.
 - a. Uit welke twee Latijnse woorden is dit woord samengesteld?
 - b. Wat doet een ‘manicure’ dus?

OPDRACHT WOORDEN 2

Bij het leren van woorden helpt het om verbanden te leggen tussen woorden die je nieuw moet leren, en woorden die je eerder hebt geleerd. In de linkerkolom staan woorden uit hoofdstuk 14A, in de rechterkolom woorden die je kent uit deel 1 van *Minerva*. Maak een zinnvolle combinatie.

porto	cum
propero	iubeo
pergo	puer
praecipio	peto
postquam	fero
iuvenis	curro

Vertaling Tekst 14A

5. *pueros suos* (r. 9)
Met welke woorden heeft de verteller hen eerder in dit verhaal aangeduid?
6. *revertetur ad vos* (r. 11)
a. Wat is gek aan deze woorden?
b. Waarom zegt Abraham deze woorden, denk je?
7. Met *ignem* (r. 13) wordt niet echt 'vuur' bedoeld. Wat wel, denk je?
8. Uit welke woorden blijkt voor het eerst dat Isaac doorheeft dat er iets ongebruikelijks aan de hand is?

Taal oefening A (par. I, woorden groep 4 en 5)

Benoem van de volgende woorden naamval en getal en zet de woorden om van enkelvoud naar meervoud of andersom.

voorbeeld: fructuum, antwoord: gen. mv. fructus

1. fructum

2. re

3. fructus (4x)

4. rem

5. fructui

6. diei (2x)

7. manibus (2x)

8. manu

Taal oefening B (par. I & II, vreemde eend in de bijt)

Hieronder staan rijtjes van steeds vier zelfstandige naamwoorden. Één ervan hoort er niet bij. Onderstreep dit woord. Achter het rijtje staat een aanwijzing die je kan helpen.

1. manus	currus	humus	aditus	(groep)
2. fluvius	ludus	populus	domus	(groep)
3. rei	fructui	noctibus	currus	(naamval)
4. spe	fructu	mensae	pugna	(naamval)
5. rerum	fidem	curru	tumultui	(getal)
6. pedem	res	fructus	populorum	(naamval)
7. rebus	aditum	dies	principes	(getal)
8. fructu	rei	dei	manus	(naamval)
9. re	curru	fructus	oculo	(naamval)
10. puerum	fructuum	opinionem	rem	(naamval)

Taal oefening C (par. I, II & III, congruentie)

Congruer: zet het (bijvoeglijk) naamwoord tussen haakjes in dezelfde naamval, getal en geslacht als het zelfstandig naamwoord. Vertaal vervolgens de combinatie.

1. (bonus) rerum
2. (certus) spem
3. (suus) domos
4. (parvus) currum
5. (verus) fidei (2x)
6. (pulcher) facies (3x)
7. (altus) fluctibus (2x)
8. (tuus) manu
9. (hic) diei (2x)
10. (vester) currum

Woorden 14B: Abraham wordt op de proef gesteld

ostendi	<i>perf. van ostendo (ostendĕre)</i>	tergum	rug
ostendo (ostendĕre)	tonen, laten zien	haereo (haerĕre)	vast blijven zitten, kleven, (blijven) hangen
altare, altaris (o)	altaar	cornu, cornus (o)	1. hoorn 2. vleugel
composui	<i>perf. van compono (componĕre)</i>	obtuli	<i>perf. van offero (offerre)</i>
compono (componĕre)	1. bij elkaar plaatsen, ordenen 2. bijleggen	offerro (offerre)	aanbieden
posui	<i>perf. van pono (ponĕre)</i>	iuro (iurare)	zweren
pono (ponĕre)	plaatsen, neerleggen	semen, seminis (o)	zaad, (na)geslacht
extendi	<i>perf. van extendo (extendĕre)</i>	stella	ster
extendo (extendĕre)	1. uitstrekken 2. uitbreiden	velut	1. zoals 2. alsof
caelum	hemel	(h)arena	zand
neque	en niet, ook niet, noch	mare, maris (o)	zee
quisquam, quidquam (cuiusquam)	iemand, (onz.) iets	inimicus	1. (<i>bijv. nw.</i>) vijandig 2. (<i>zelfst. nw.</i>) (persoonlijke) vijand
quod	1. omdat 2. dat (<i>voegwoord</i>) 3. die, dat (<i>betr. unw.</i>)	gens, gentis (v)	geslacht, volk
peperci	<i>perf. van parco (parcĕre), sparen</i>	domum (acc.)	naar huis
levo (levare)	1. oprichten, optillen 2. verlichten	domi	(<i>vaak</i>) thuis

OPDRACHT WOORDEN 1

- 1. Wat betekent 'componist' letterlijk? Welk ander Nederlands woord ken je dat afgeleid is van *componēre*?
- 2. Nogal wat hotels in met name Italië heten *Stella di mare*. Wat betekent dit?

Blank writing area with horizontal lines.

OPDRACHT WOORDEN 2

Zet het juiste Latijnse woord bij de juiste Emoji's. Soms moet je een woord van 14A gebruiken.

1 		4 	
2 		5 	
3 		6 	

Vertaling Tekst 14B

Large blank writing area with horizontal lines.